

**Олександр
МІРОШНИЧЕНКО**

Науковий співробітник
Національного
заповідника «Глухів»

Скарб часів Великого переселення народів

У 2012 р. на кордоні Глухівського і Путивльського районів був знайдений унікальний скарб. Близько трьохсот ювелірних виробів V-VI ст. н. е., виконаних із золота та срібла, прикрашених напівдорогоцінним камінням, знаходились у невеликому горщику на незначній глибині. Інформація про це у вигляді неякісного відео і декількох фотографій з'явилася на одному з Інтернет-форумів скарбошукачів. Після кількохгодинного обговорення адміністратори сайту, із зрозумілих причин, тему «Скарб гунів» заблокували. Але вже однієї звістки про унікальний комплекс вистачило, щоб почати власне розслідування. Науковців Національного заповідника «Глухів», насамперед, цікавило, де саме був віднайдений глечик і де його теперішнє місцезнаходження. Паралельно пошуком нових хазяїв скарбу зайнялися колеги із Москви.

Скарби часів Великого переселення народів, хоча і мають бути характерними для нашого регіону, зустрічаються дуже рідко. Остання подібна знахідка трапилася у 2010 р. в Курській обл. Знаменитий Волніковський скарб, що складався із зброї знатного воїна та дорогої кінської зброї, наразі зберігається в Курському обласному музеї археології.

Предмети скарбу, про який іде мова в статті, є елементами багатой кінської зброї. На користь цього говорить наявність в комплексі вудил, великих ремінцевих розподільників та пряжок. Деякі прикраси мають на кінцях стилізовані зображення голів грифонів та ящерів. Переважну більшість виробів

Прикраси із гунського скарбу

складають заклепкоподібні прикраси (близько двохсот екземплярів). Деякі заклепки трималися на фрагментах шкіряних ременів, які збереглися на момент вилучення скарбу із землі. Найбільшу цінність представляють вироби, інкрустовані камінням. Серед них на особливу увагу заслуговують дві округлі бляшки, виконанні в «поліхромному стилі». Ще одним доказом того, що ці предмети слід віднести до оздоблення кінської зброї, є відсутність індивідуальних прикрас, таких як фібули, персні, амулети тощо.

Оцінити історичну цінність цього комплексу без детального вивчення кожного окремо взятої прикраси неможливо! Скарб – не просто сховані цінні речі. Це – застиглий пласт

історії цілого покоління людей. У нашому випадку він може розказати дослідникам про статус його хазяїна в племені, міжетнічні стосунки осілого населення і кочівників на Глухівщині в період Великого переселення народів. Головна проблема полягає в тому, що рідкісна знахідка так і не потрапила до рук дослідників, а пошуки «нових хазяїв» скарбу не увінчалися успіхом. На Інтернет-аукціонах прикраси не були розпродані в роздріб, тому, вірогідно, унікальний комплекс був у повному складі придбаний якимось приватним колекціонером. Нам лише залишається сподіватись, що історія з глухівським скарбом матиме логічне завершення, а рідкісна знахідка знайде своє місце в музейному фонді України.

**Юрій
КОВАЛЕНКО****Завідувач
науково-дослідного
відділу Національного
заповідника «Глухів»**

Коли мені зателефонували з Києва й запропонували взяти участь у пошуковій експедиції, я, як завжди, з радістю погодився. Одне тільки мене бентежило – вона мала проходити у Чеченській Республіці. Засобами масової інформації досить неоднозначно освітлюється ситуація в Чечні... Та й відразу виникло питання: яким періодом треба буде займатися? Ні для кого не секрет, що в результаті двох чеченських кампаній загинули тисячі як військових, так і мирних жителів. До цього часу сотні їх ще не знайдені і не поховані належним чином. Саме це я й запитав у організаторів експедиції і, отримавши відповідь, що вона буде присвячена подіям битви за Кавказ 1942 року, швидко зібрав речі та виїхав до Києва. Там збиралися всі учасники.

Виїзд було призначено на ранок 9 вересня. Як виявилось, нас було лише семеро – п'ятеро пошуковців та двоє керівників групи. На прохання чеченських колег ми взяли із собою пошукову апаратуру. Проїхавши 900 кілометрів від Києва до українсько-російського кордону й переночувавши

Подорож до Чечні

Центр Грозного. Мечеть «Серце Чечні»

у готелі м. Антрацит, наступного ранку ми були на кордоні. Звідти наша машина повернулася до Києва, а на російському боці на нас чекали автомобіль і патрульна машина з мигалками. Наступні майже 900 км ми також подолали успішно. Сказати, що це була екстремальна подорож, – значить нічого не сказати... Як поліціанти-чеченці, так і наш водій, який виявився посадовцем адміністрації одного з районів Чеченської республіки, довели, що не тільки росіяни люблять промчати «з вітерцем». Опускаючи всі подробиці раллі з мигалками через кілька областей Російської Федерації, скажу тільки, що свідчення наближення до фінальної мети нашої поїздки ми побачили, переїжджаючи Ставропольський край. На узбіччях доріг все частіше стали траплятися блокпости з озброєними поліцейськими, оснащені за всіма правилами фортифікації. Деякі з них навіть були обкладені мішками з піском.

Дотаборопошуковців, де ми повинні були жити наступні 2 тижні, прибули пізно ввечері.

Він знаходився у передгір'ї Кавказу. Вранці наступного дня ми побачили пасма гір, що виднілись на обрії. Населених пунктів поряд не було, тільки неподалік стояла поодинокі кошара для овець. Відразу ж за табором починався невеликий лісок, а з іншого боку – озеро.

Побут у таборі нашими чеченськими колегами-пошуковцями було налагоджено чудово! В одному з чотирьох великих наметів розташовувався штаб експедиції, у двох інших жили ми, ще один був відведений для озброєної варти. Цей факт нас спочатку трохи збентежив (мабуть для того існують підстави, якщо є охорона), але ми швидко звикли до своїх секьюриті й тільки іноді кепкували з цього приводу. Портативний електрогенератор, котрий виробляв струм, працював як на бензині, так і на скрапленому газі. Про їжу вже годі було й говорити! Вранці та ввечері ми харчувалися чеченськими національними блюдами, а вдень, під час польових виїздів, брали з собою сухпайки, вироблені для російської армії. На розкопи виїжджали на трьох «Хантерах», люб'язно наданих місцевим відділком поліції.

Головне завдання експедиції полягало в тому, щоб знайти місця, де проходили бої у роки Великої Вітчизняної війни, й за допомогою апаратури виявити та екстумувати рештки загиблих воїнів. Ми зі свого

боку мали навчити чеченських колег різним методам пошукових робіт.

Для більшості з нас події Другої світової війни на Північному Кавказі були майже не відомі. Особисто я уявляв собі ці бої невеликими епізодичними сутичками десь високо у горах між спецпідрозділами німецьких «едельвейсів» та нашими гірсько-стрілецькими частинами. Те, що ми побачили насправді, повністю перевернуло нашу уяву про битву за Кавказ. Поля та лісистої місцевості, де нам довелося працювати, були просто нашпиговані «залізом війни» та людськими рештками. Вже в перші години пошуку ми виявили останки загиблих бійців, які знаходилися просто в окопах на бойових позиціях. На другий день роботи на сайті «Союз «Народна Пам'ять» була розміщена інформація про десятки виявлених останків.

У ході пошуку не обійшлося й без цікавих знахідок. Одна з них навіть допомогла установити вірогідні підрозділи, що воювали у місцях нашої роботи. Серед великої кількості боеприпасів, здебільше радянського виробництва, значна частина набоїв та стріляних гільз до гвинтівки «Маузера» мала іранське походження. Раніше з такими набоями ми майже не зустрічалися, тому спочатку віднесли їх до спорядження німецьких солдатів, хоча й знаходили здебільше на позиціях радянських військ. Керівник нашої групи згадав, що йому траплялася інформація про участь у битві за Кавказ підрозділів азербайджанців, сформованих за національною ознакою і озброєних іранськими «Маузерами». Крапку у цьому питанні поставили знахідки багнетів та набоїв іранського виробництва серед речей, що належали радянським воїнам.

Нам доводилося працювати одночасно на кількох об'єктах у радіусі близько 30 км. Кожен з українських спеціалістів, так би мовити, взяв під свою опіку по декілька чеченських пошуковців і докладно розповідав, що і як потрібно робити. Особливо це стосувалося правильної зачистки, фіксації знахідок та ведення документації. Одному з наших колег доводилося виїжджати у віддалені райони по течії річок Терек та Моздок у пошуку затопленої техніки. За попередніми даними на дні водоймищ в одному випадку повинен був знаходитися літак, в іншому – легкий танк. За допомогою потужного обладнання пошуковцю вдалося виявити у вказаних місцях

Українські і чеченські пошуковці

значну аномалію. Картину прояснить подальше дослідження, яке будуть проводити вже за допомогою аквалангістів.

запитання, чи залишилися сліди війни й зруйновані артобстрілами будинки, нам відповіли, що глава Чеченської Республіки Рамзан Кадіров з цього

Під час розкопок

У результаті роботи нашої експедиції було знайдено останки 82-х бійців Червоної Армії. Їх поховать з воїнськими почестями у Наурському районі Чеченської Республіки наприкінці 2013 року. Місцевий пошуковий загін «Терек» ще продовжує роботу до кінця польового сезону. На жаль, не вдалося ідентифікувати жодного бійця, оскільки не було виявлено солдатських медальйонів.

Наприкінці нашої експедиції ми відвідали Грозний. Місто вразило своїм гарним виглядом. Пам'ятається картина, яку кілька років тому ми бачили на російських телеканалах: зруйновані артилерією квартали – наслідки як першої, так і другої чеченських кампаній. У місті не було жодного вцілілого будинка..., а зараз воно повністю відбудоване. На

приводу дуже чітко висловив свою позицію: «Щоб не одна подряпина не нагадувала нам про війну...».

Звичайно, щоб розповісти про всі подробиці нашої чеченської експедиції, потрібно було б видати окрему книжечку. Згадуючи про неї, мені стає зрозуміло, чому свого часу багато письменників та поетів XIX ст., котрим у молодому віці довелося воювати на Кавказі, почали писати. Мабуть той, хто побував там, просто не міг не написати про цю країну, про цей народ.

Поверталися додому ми у тому ж складі, з тим же водієм-джигітом і знову у супроводі поліцейської машини з мигалками. Чечня, мабуть, надовго залишиться у пам'яті як місце однієї з найяскравіших пошукових експедицій, у яких мені довелося побувати.

**Игорь
СБИТНЫЙ**

Краевед
г. Глухов

Глуховский «Теплоторф»

С начала 30-х и до 60-х годов XX ст. население Глухова, учебные заведения, больницы и организации отапливали помещения торфом. Добычу и реализацию торфа организовывала артель «Теплоторф», контора которой находилась в двухэтажном кирпичном здании по ул. Ленина (Терещенков) на перекрестке с Почтовым переулком.

Первоначально торф добывали на одном участке «Новая Гребля». Его торфяники располагались между Новой греблей (ул. Некрасова, тогда земли колхоза «13 лет РККА») и селом Некрасово. Контора участка находилась около соснового бора. Там же было и небольшое общежитие для сезонных рабочих. Сейчас на этом месте расположены дачные участки кооператива «Кристалл». В конце ул. Некрасова были построены возовые весы. Позже их заменили на автомобильные.

В тридцатые годы добывали ручной торф (т.е. ручной заготовки). После вскрытия торфяника специальными ножами

Дирекция Глуховского «Теплоторфа»

делались сначала вертикальные надрезы, а потом другими ножами – горизонтальные. Торфины имели приблизительно следующие размеры: 25 см x 10 см x 10 см. Торф на носилках относили на поле сушки и выкладывали колодцем в «семиряки» или «девятиряки». Так они назывались по количеству

торфин. По мере подсыхания эти «колодцы» перекладывали (верхние торфины клали вниз, а нижние – вверх). Сухой торф реализовывали или складывали в бурты. Добыча в карьерах шла вглубь до появления грунтовых вод.

Кроме постоянных сезонных рабочих к работе на торфоразработках привлекалась молодежь из сел. Старшеклассники глуховских школ также подрабатывали здесь летом.

Перевозку торфа населению, школам и организациям осуществляла артель «Червоный гужевик». Находилась она в конце Охременского переулка (пер. Цыганка) в большой клуне, национализированной у зажиточного глуховчанина Охременко, и имела более полусотни лошадей. Торф привозили т. н. «ломовые» извозчики, которые работали на специальных повозках – «дрогах», предназначенных для перевозки различных грузов. Поскольку ручной торф был легковесным, на повозку ставили ящик, сбитый из досок, размером приблизительно 2 м x 1,2 м x 1 м, чтобы перевезти 0,5 т торфа.

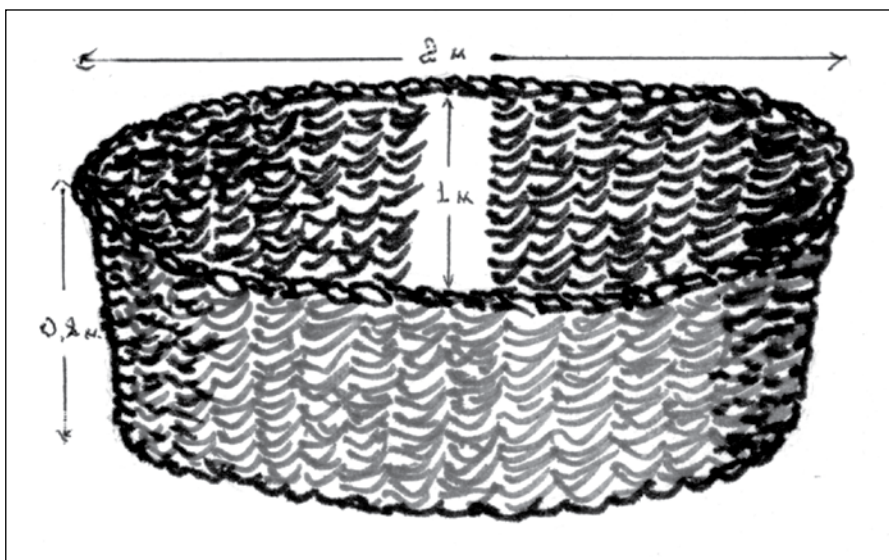
Рабочие «Теплоторфа» на производственном участке

Человек, нуждавшийся в торфе, обращался в контору «Теплоторфа», выписывал и оплачивал нужное количество топлива, нес ордер в артель «Червоный гужевик» и ждал подвоза. Многие зависели от погоды (в дождь торф не возили). Над улицей Некрасова весь световой день стояло облако из дорожной пыли.

На зимний период школы и организации специально нанимали истопников (в основном женщин). За каждой из них было закреплено несколько топок. Они должны были наносить мешком торф из сарая и натопить грубы до начала занятий или работы. Ручной торф растапливался легко. Его можно было разжечь старыми газетами.

Вскоре стал работать и участок в селе Некрасово. Рельеф торфяника там имел два уровня. В давние времена, после постройки водяной мельницы и плотины, верхний и нижний уровни создали благоприятные условия для осушения торфяника. Конусообразная осушающая канава (примерно шириной около 1 м) и сеть мелких канавок, прорытых в направлении нижнего уровня, осушили торфяник. Его разработка началась вручную, а потом стал вопрос о производстве машинного торфа. Для этого были приобретены механизмы, изготовляющие машинный торф, и локомобили к ним (как источники энергии), топливом для которых также был торф.

Торфяник делился на участки – карты. На карте укладывалась временная узкоколейка с вагонетками, на которых были оборудованы стеллажи. После вскрытия карьера первоначально

Возовая «кошуля» из лозы для перевозки торфа

торф на транспортер нагужался вручную. Машина выдавливала прессованный и надрезанный торф на специальные доски, которые потом устанавливали на стеллажи вагонеток и отвозили на поле сушки. Там доски переворачивали и укладывали торф на землю. По мере подсыхания торфины отделялись по надрезам друг от друга и складывались в «фонари» пирамидальной формы высотой до 70 см. Высохшие верхние торфины забирали покупатели, а нижние складывались в новые «фонари».

Со временем процесс добычи усовершенствовался – машины стали сами добывать из карьера и загружать в бункер торф. Позже их поставили на гусеничный ход, установив мощные двигатели. Теперь машина сама расстилала спрессованный торф для сушки.

Машинный торф был намного тяжелее ручного, поэтому дощатые ящики были заменены взовыми «кошулями», сплетенными из толстой лозы. Вскоре организации и колхозы стали возить себе торф а в т о м а ш и н а м и , помогая в его перевозке своим работникам.

Для растопки машинного торфа уже требовалось немного дров (щепок). Их население покупало на Сенном базаре (возле тюрьмы). Крестьяне

привозили на возах дрова от разборки старых построек.

В 50-е годы артель «Теплоторф» была преобразована в государственную организацию. Вскоре был открыт еще один участок «Ионино», позже – в селе Шевченко. Качество торфа на всех участках было отличное: высокая калорийность, малая зольность.

Объем добычи торфа достигал 10 тысяч тонн сухого торфа за сезон. В середине 50-х годов «Теплоторф» построил дом в Пожарном переулке (дом № 8) и перевел туда свою контору.

В 1959 г. в связи с ликвидацией Шалыгинского района конторе «Теплоторфа» были переданы торфоучасток и торфобрикетный завод поселка Шалыгино. В 60-х годах участок в селе Некрасово был закрыт в связи с истощением торфяника. Позже закрыли участок и на Новой гребле.

В Глухове, начиная с 60-х годов, организации, а потом и население постепенно стали переходить на водяное отопление. В каждом районе создавались топливные склады, которые продавали длиннопламенный уголь, бурого угольный брикет по цене до 20 руб. за тонну. Такой конкуренции «Теплоторф» выдержать не смог. Он прекратил свое существование в 1978 г.

Нож для резки торфа

Автор благодарит
В.М. Мажугу и А.А. Шалаша
за информационную помощь

Вера
НАЗАРОВАГенеалог
г. Москва

Деятельность семьи Темме в Глуховском уезде

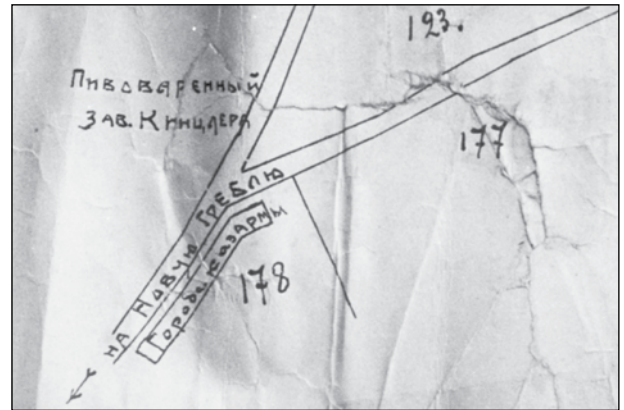
После поражения России в Крымской войне 1853-1856 гг. начинается бурное развитие российской промышленности. Развертывается масштабное строительство железных дорог, требовавшее огромного количества металла (для изготовления рельсов, паровозов, вагонов) и угля (топливо), что способствовало развитию черной металлургии и добыче угля, росли лесозаготовки для производства шпал, строились литейные, машиностроительные и паровозостроительные заводы, создавались банки для привлечения денег населения, открывались учебные заведения для подготовки квалифицированных рабочих и привлекались специалисты из более развитых западных стран. В России начинается глобальная индустриализация.

В это время, под влиянием происходивших в стране изменений и, быть может, рассчитывая на предпринимательскую выгоду, в России оказывается Андрей Андреевич Темме – подданный технически развитой Пруссии. Волею случая он попадает в Глухов, где в 1858 году учреждает машиностроительный завод. Предприятие было оснащено

по последнему слову техники – 2 вагранки* и 85 выписанных из-за границы различных станков, приводимых в движение с помощью паровой машины, должны были обеспечить выпуск качественной продукции и хороший доход владельцу завода. Однако в Глухове, находившемся в провинциальном упадке, завод постоянно испытывал недостаток работы и не имел стабильного рынка сбыта. Постоянно работала только одна вагранка и только одна четвертая часть всех станков.

Сориентировавшись в ситуации и потребностях местного населения, Темме в 1871 г. открывает пивоваренный завод, который быстро начинает приносить владельцу желаемый доход. К 1883 г. силами 4 рабочих завод вырабатывал до 6000 ведер пива в год, что обеспечивало денежный оборот в 7 тыс. рублей ежегодно.

К концу XIX ст., благодаря новой
*Вагранка — топливная печь шахтного типа (вертикальная), служащая для переплавки чугуна.

Завод Кинцлера на плане Глухова 1910 г.

буржуазной элите и обширной деятельности сахарозаводчиков и меценатов Терещенко, начинается бурное возрождение Глухова и развитие промышленности в уезде. Андрею Андреевичу Темме к этому времени удастся сохранить в рабочем состоянии не только пивоваренный завод, но и машиностроительное производство. В условиях увеличившегося в уезде спроса, предприятие Темме выпускает сельскохозяйственные машины, пожарные трубы и аппараты для сахарных заводов. Численность рабочих достигает 25 человек.

Конкурируя с поставщиками иностранной продукции и постоянно наращивая мощности, завод Темме начинает нуждаться в дополнительном сырье и увеличении выплавки различных частей и узлов для производства машин. К 1895 г., не найдя в уезде предприятий-смежников, способных изготовлять для машиностроительного производства необходимые детали, семья Темме открывает в 8 верстах от Глухова по левую сторону Киево-Московского почтового тракта собственный литейный завод.

Открытие нового производства требовало капитальных вложений, которые были получены Темме от его соотечественника Бернарда Давидовича Кинцлера, а также в Глуховском общественном банке под залог всего имущества. К 1898 г. Андрей Андреевич Темме умирает, а машиностроительный,

Пивная Кинцлера. Фото начала XX ст.

пивоваренный и литейный заводы переходят во владение его вдовы Оттилии Вильгельмины Темме и их сыновей Отто и Георгия, которые не имели предпринимательской хватки отца и не смогли управлять обширным производством. Пивоваренный завод, располагавшийся на хуторе Линки, был сдан в аренду мещанину Азриелю Залкинду, но вскоре, за неимением других желающих приобрести предприятие с публичного торга, перешел в собственность Бернарда Кинцлера, который продолжил производство пива и меда уже под своим именем.

Чугунно-литейный завод, находившийся на хуторе Козловском,

был сдан в аренду другому соотечественнику – Гуго Томасу, который смог не только сохранить производство, но и увеличить число рабочих до 30 человек.

Однако арендная плата и прибыль машиностроительного завода не покрывали расходов семьи и суммы долга Глуховскому городскому общественному банку. В 1907 г. с публичного торга был продан чугунно-литейный завод и имение в Солдатской слободке. Позднее та же участь постигла и машиностроительный завод. Продавались они на протяжении долгого времени. Оснащены предприятия были основательно

и по последнему слову техники. Их оценочная стоимость была настолько велика, что долгое время не находилось покупателя, имевшего возможность их приобрести. Не исключено, что заводы были проданы по частям.

Дальнейшая судьба семьи Темме неизвестна. На удивление быстро затерялись и следы проработавших более полувека предприятий. Время делает свое дело. Уходит память о людях, покрываются слоем земли, зарастают травой, деревьями и кустарниками остатки материальных свидетельств их пребывания на Глуховской земле...

Вести из уездов

В настоящее время вопросом дня г. Глухова служит предполагаемый перевод квартирующего здесь полка в Чернигов. Куда не пойдешь – всюду только и слышишь толки об этом.

Надо сказать, что, действительно, если предполагавшийся перевод состоится, то домовладельцам г. Глухова придется положить зубы на полку, хотя для большинства лиц, не имеющих собственных палат, это к лучшему, а то теперь цена на квартиры стоит невозможная. Так, например, за три комнаты с кухней – холодильник, как и большинство здешних домов, берут 300-350 рублей; холостым квартиры из двух комнат с передней с отоплением стоят 20 и 30 рублей. Вообще господа домовладельцы до сего времени благодумствовали, и теперь весть о переводе полка их до того поразила, что они, столь неумолимые на просьбы о малейшем ремонте квартир, готовы теперь все подделывать наново, лишь бы только полк остался на месте.

Правда, жаль будет Глухова. Он теперь, благодаря войскам, начал застраиваться и иметь весьма оживленный вид. В нем два клуба порядочно обставленных, сад при одном из них, в котором частенько играет музыка и не переводятся различные гимнасты, маги и чародеи, из которых редкий уйдет, не заработав

хоть что-нибудь.

Военный клуб переведен теперь в лагерь, отстоящий от города в 3-4 верстах, куда стекается масса публики, благодаря прелестному местоположению и тому радушию, с которым господа офицеры встречают своих гостей.

В общем жаль будет Глухова, если он запустеет. Он теперь, благодаря спросу на квартиры, застроился и постепенно расширяется. Благодаря заботам г. Терещенко в нем выстроена больница во имя святой Ефросиньи, где происходит ежедневный бесплатный прием больных, получающих здесь же и лекарство; при больнице 25 кроватей, почти всегда занятых, так как в приеме никому не отказывают. Два врача, находящиеся при больнице, пользуются популярностью. Кроме больницы существует еще приют имени Терещенко, в котором воспитывается 84 души (мальчиков и девочек) на средства г. Терещенко. По окончании курса учения воспитанники размещаются на места в имениях Терещенко.

Больницы и приют расположены рядом на главной улице города, имеют каждый свой сад, и оба по обширности, опрятности и тому строгому порядку, который существует в них, могут считаться вполне образцовыми.

На днях рядом с помещением приюта происходила закладка нового здания, предназначенного для городского трехклассного училища, которое будет содержаться на средства Ф.А. Терещенко, как равно на средства которого производится постройка.

По случаю закладки был отслужен молебен, после которого рабочим устроено угощение и розданы подарки. Одновременно с этим в строящуюся на средства г. Терещенко церковь св. Анастасии были привезены колокола.

Как и всегда в таких случаях бывает, масса народа встречала колокола далеко за городом и на себе принесла их к церкви; особенно отличились женщины, которые буквально оттеснили мужчин. Строящаяся церковь, как по величине, так и по изяществу отделки, заслуживает внимания.

Благодаря постоянным дождям, которые идут здесь последнее время, работы на обеих постройках постоянно прерываются.

Дождей у нас не было до половины июня, а с половины начались и идут каждый день. В окрестностях начали было уже косить траву, но теперь временно остановились.

«Черниговские губернские ведомости», № 53, 1889 г.

ГЛУХІВСЬКИЙ ПЕРЕЦЬ

Сторінками минулого

ТАК НЕ ГОСПОДАРЮЮТЬ

Надумали у будищанському колгоспі «1-е Мая» кавуни вирощувати. Як виник в уяві голови артілі шановного тов. Полетуخی отой баштан з куренем, а навкруги все кавуни – великі, смугасті, що на сонці аж вилискують своїми боками, вирішив відтоді він не шкодувати зусиль та трудоднів на баштанну справу.

– Ото кавунів поїмо восени, – замріяно говорив голова колгоспникам.

Баштани зробили. І кавуни вродили. Тільки забули керівники колгоспу про традиційний курінь для сторожа... Є чутка, що тов. Полетуха встиг переконатись у більш приємному смаку яблука.

Отож і вийшло, що коли, нарешті, надумали хлібороби кавунами полакувати, а тих, як кажуть, і слід проствив...

Загинули марно витрачені трудодні, праця колгоспників. Залишилось одне розчарування.

– Кавуни – це дрібниця, – заспокоює голова.

Дійсно, це дрібниця – маленький приклад, який свідчить, як не треба господарювати.

П. Жиряк,

голова будищанської сільради

СПИНОЮ ДО ПОКУПЦІВ

Невеликий собі магазин № 36 Глухівського міськторгу, та й притулившись він у малопомітному місці – на подвір'ї міжрайбази «Сільгоспостач». Але затишно і вільно живеться тут його завідувачу тов. Разіну.

Прилавок з вагами продавець розмістив так, що скільки б покупець не силкувався пересвідчитись у правильності зважування продуктів, віннічогонепобачить. Вагидалеченько від віконця, та ще й затулені спиною тов. Разіна. Покупцям доводиться покладатись на совість продавця, а він цим і користується...

Скільки не прохали відвідувачі т. Разіна повернутись до них обличчям, він не звертає на це уваги.

– Ви мені не вказуйте, як працювати, – така у нього відповідь.

Може хоч дирекція міськторгу поверне його обличчям до відвідувачів і зажадає культурно і ввічливо торгувати.

І. Кружков,

бухгалтер тубдиспансера

ЗАПРОШУЄМО НА ЧАЮВАННЯ

До вас звертаємося ми, товариші Шевцов, Тарабара, Болгар! Всі жителі нашої вулиці Ярмарковий проїзд вже давно мають бажання бачити вас у себе гостями. Запрошуємо вас на чашечку чаю. Тільки не забудьте, будь ласка, захопити з собою хоч чайничок води... Ну так, звичайнісінької води, без якої, як вам відомо, не приготуєш ні чаю, ні чогось іншого. Водорозбірна колонка на нашій вулиці ось вже два місяці не працює і в пошуках води нам доводиться ходити аж на вулицю Фрунзе.

Біля колонки на цій вулиці зранку вишикується довга черга, і якщо ви завітаєте до нас на чаювання в обід,

боїмося, що чекати вам доведеться принаймні до пізнього вечора.

Щоправда, ми вже нагадували вам про ці обставини. Але, судячи з того, що становище до цього часу не змінилось, у вас, мабуть, є час чекати. Тоді нам залишається тільки повторити запрошення. Приходьте, будь ласка!

А. Жеревчук, М. Скиба, Г. Якушев,
жителі вулиці Ярмарковий проїзд

ДОРОГИЙ ПЕРЧЕ!

Купив я оцев центральному господарському магазину райспоживспілки ванну і душову установку. Ось, думав, матиму тепер свою власну баню. А вдома виявилось, що радів передчасно. В комплекті не виявилось розподільного крана і розпилювача. А без цих деталей ванна – не ванна і душ не душ.

Отож я в магазин. Кажуть, ці деталі забрав завідувачий скоб'яним відділом бази райспоживспілки. Ми заберемо їх у нього. Але тов. Дубок не з тих, які легко віддають те, що йому потрібне.

– Я заплатив вартість деталей і баста, – отак відповів.

Чине правда, Перче, дивні порядки? Сьогодні Дубку кран знадобився, а завтра він колеса з мотоцикла друзям продасть чи інші деталі, які потім днем з вогнем не знайдеш.

У магазинах же на скарги покупців коротко відповідають:

– Не подобається, не беріть.

А. Деремо

Газета «За перемогу!», 1959 р.

Подано мовою оригіналу.

Підготувала до друку Неля Пінчук

Газета «Соборний майдан»

Засновник — Національний заповідник «Глухів»

Свідоцтво про реєстрацію № СМ 390 від 06.02.2004 р.

Адреса редакції: м.Глухів Сумської обл., вул.Шевченка, 30, тел. 2-35-57, e-mail: dikz@ukr.net

Номер підготовлено до друку у науково-дослідному відділі заповідника

Верстка Віктора ІСАЄВА

Газета надрукована у АТ «Шосткинська міська друкарня»

м.Шостка, вул. К.Маркса, 69

Підписано до друку 09.10.2013 р.

Тираж — 500 примірників. Замовлення № 4578.

Редакція газети «Соборний майдан» запрошує до творчого співробітництва науковців, краєзнавців, любителів старовини

Електронна версія на сайті <http://nz-hlukhiv.com.ua/>

Редакційна колегія

Світлана ЖУКОВА

Юрій КОВАЛЕНКО

Ірина МОШИК

Олександр МІРОШНИЧЕНКО

Віктор ІСАЄВ

РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО